

Pædagogisk læreplan for Bhu Toftekær 2020-2021

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

Om skabelonen

Denne skabelon henvender sig til jer, som er ledere og pædagogisk personale i dagtilbud. Formålet med skabelonen er at inspirere og understøtte udarbejdelsen af jeres lokale pædagogiske læreplan.

Den grundlæggende ramme for udarbejdelsen af den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven med tilhørende bekendtgørelse, der er omsat i Børne- og Socialministeriets publikation [Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, 2018](#). Det er hensigten, at I skal bruge publikationen, når I arbejder med skabelonen.

Skabelonen indeholder alle de lovmæssige krav til at udarbejde den pædagogiske læreplan. Samtidig understøtter skabelonen jeres overvejelser vedrørende den løbende dokumentation og evaluering af arbejdet med den pædagogiske læreplan.

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for det pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse, hvor legen er grundlæggende, og børneperspektivet er tydeligt. Jeres konkrete læreplan giver jer en ramme til at arbejde systematisk med at planlægge, følge op på og videreudvikle kvaliteten i det pædagogiske læringsmiljø i jeres dagtilbud i forhold til jeres børnegruppe.

Inden for de krav, der følger af dagtilbudsloven, er det op til jer at beslutte, hvordan I konkret vil arbejde med den pædagogiske læreplan. Jeres læreplan skal være et dynamisk og meningsfuldt dokument, som peger fremad, og som I kan bruge aktivt i den løbende udvikling af den pædagogiske kvalitet og jeres pædagogiske praksis.

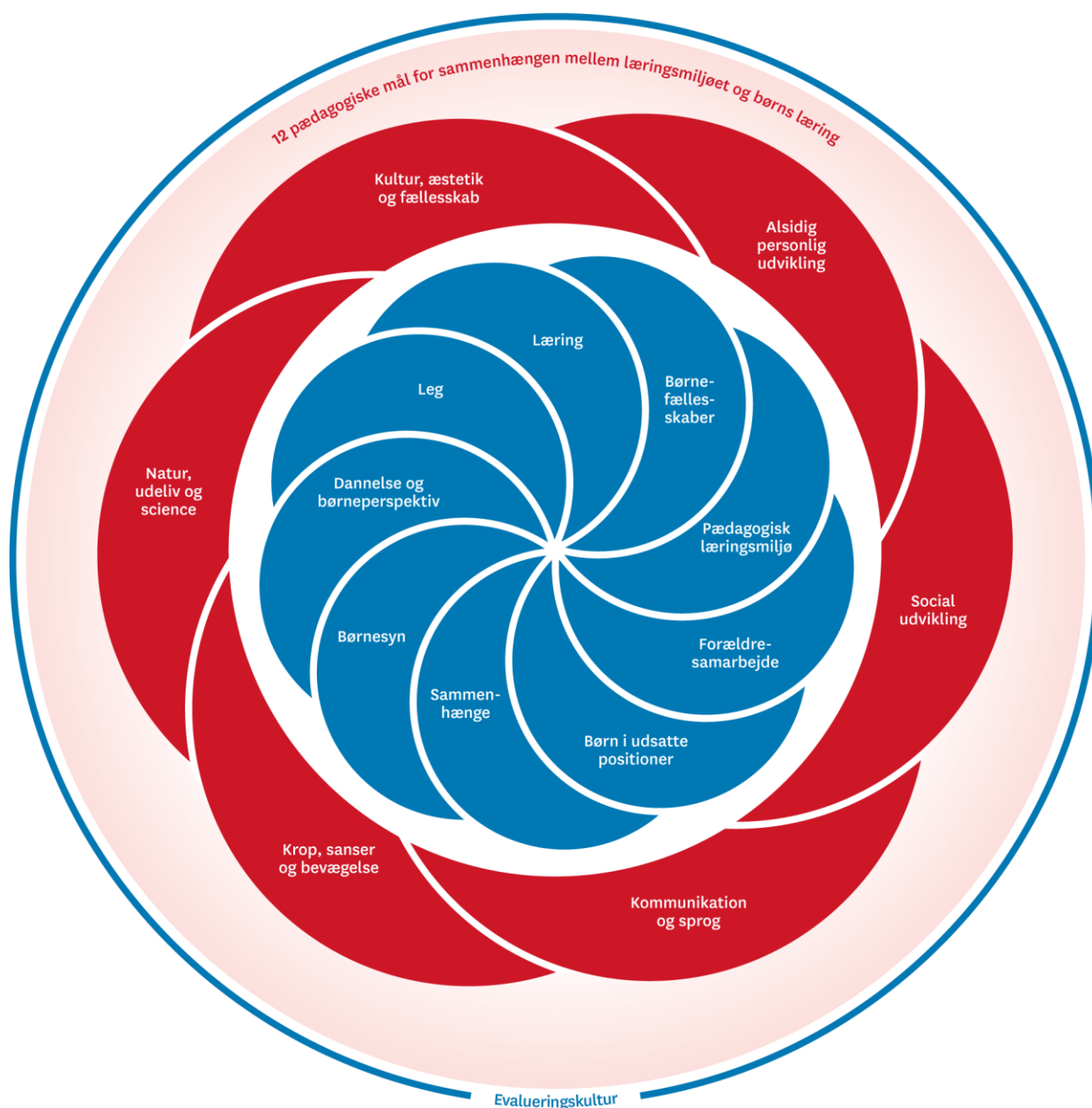
[Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold](#)

Brug af skabelonen

Når I udfylder skabelonen, skal I klikke på *skrivefeltet*. I kan fremhæve tekster og indsætte billeder.

I kan slette denne side ved at markere teksten og billedet og trykke *delete*. I kan også slette den sidste side, hvis I ønsker det.

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt de seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

Rammen for at udarbejde den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven og dens overordnede formålsbestemmelse samt den tilhørende bekendtgørelse. Loven og bekendtgørelsen er udfoldet i

publikationen [Den styrkede pædagogiske læreplan. Rammer og indhold](#). Publikationen samler og formidler alle relevante krav til arbejdet med den pædagogiske læreplan og er dermed en forudsætning for at udarbejde den pædagogiske læreplan. Derfor henvises der gennem skabelonen løbende til publikationen. På sidste side i skabelonen er der yderligere information om relevante inspirationsmaterialer.

Hvem er vi?

Vi er Børnehuset Toftekær

Her beskriver vi kort vores stamoplysninger, pædagogiske profil og lokale forhold. Det kan for eksempel være børnegruppens sammensætning og forskellige forudsætninger, de fysiske rammer, geografisk placering og andre ting, der har betydning for vores pædagogiske arbejde.

Børnehuset Toftekær er en integreret institution med 136 enheder, hvilket svarer til ca. 100 børn, i alderen 0-6 år. Der er 14 fastansatte pædagoger og 7 medhjælpere samt 2 ansatte i vores køkken 1 økonoma og 1 køkkenassistent .

Huset består af en vuggestueafdeling i stuen og en børnehaveafdeling på første sal. Der er tre grupper i vuggestuen med børn i alderen fra 0- ca. 2,10 år og 3 børnehavegrupper .

I børnehaven er børnene både i basisgrupper, og i aldersopdelte grupper eller i grupper på tværs af børnegrupperne alt efter de aktiviteter ,der skal foregå. Under covid 19 er børnene i faste grupper i længere perioder.

I børnehaven har funktionsopdelte rum, hvor rummene definerer hvad som kan foregå i rummene fx et rollelegsrum og musik rum, tegnerum, bygge og konstruktionsrum og et it rum. Udover dette har vi både i børnehaven og i vuggestuen rum der indbyder til motoriske udfordringer og vi har en fantastisk legeplads med uanede muligheder for leg.

Vi ligger i Albertslund Vest og vi modtager børn fra mange forskellige kulturer og boligområder. Vi bor lige op ad et engområde og Vest skoven, som vi bruger til ture ud i naturen. Fx leger i skoven, finder ting der kan flyde i åen , ser på haletudser eller finder bænkebidere i de rådne træstammer.

Vi er en institution, som har stort fokus på de børn og den børnegruppe, vi har i vores hverdag, og vi udvikler vores læringsrum og praksis med afsæt i børnene.

Læsning af læreplanen

I det følgende dokument vil I få mere at vide om vores pædagogiske praksis. Der vil være steder i dokumentet, hvor vi beskriver indretning og pædagogisk praksis, som grundet Covid-19 og skiftende retningslinjer kan se anderledes ud. Dog har vi ladet det stå, da vi har et ønske om at genoptage lignende indretning og praksis og løbende udvikle samme.

Pædagogisk grundlag

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i et fælles pædagogisk grundlag.”

”Det pædagogiske grundlag består af en række fælles centrale elementer, som skal være kendetegnende for den forståelse og tilgang, hvormed der skal arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle dagtilbud i Danmark.”

”De centrale elementer er:

- **Børnesyn.** Det at være barn har værdi i sig selv.
- **Dannelse og børneperspektiv.** Børn på fx 2 og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.
- **Leg.** Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.
- **Læring.** Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret.
- **Børnefællesskaber.** Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.
- **Pædagogisk læringsmiljø.** Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring.
- **Forældresamarbejde.** Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.
- **Børn i udsatte positioner.** Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter.
- **Sammenhæng til børnehaveklassen.** Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv.”

”Loven fastsætter, at alle elementer i det fælles pædagogiske grundlag skal være udgangspunkt for arbejdet med den pædagogiske læreplan og dermed det pædagogiske arbejde med børns læring i dagtilbud.”

”Nogle elementer i form af fx børnesynet skal altid være til stede i det pædagogiske læringsmiljø, mens andre elementer som fx arbejdet med at skabe en god overgang til børnehaveklassen kan være mere til stede i nogle sammenhænge end andre.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 14

Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

Først forholder I jer til de fem elementer:

- Børnesyn
- Dannelse og børneperspektiv
- Leg
- Læring
- Børnefællesskaber.

I kan beskrive elementerne samlet eller hver for sig.

De øvrige elementer i det pædagogiske grundlag skal ifølge loven fremgå særskilt af den pædagogiske læreplan. Disse elementer forholder I jer til lidt senere.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 15

Hvordan kommer de fem centrale elementer fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?

I Børnehuset Toftekær ser vi børnene som kompetente medskabere af egen udvikling, læring og dannelse.

De lærer gennem leg og eksperimenterende aktiviteter, hvor de har mulighed for at teste sig selv og deres omverden. At have kammerater og føle at være en del af børnefællesskabet er vigtig for deres trivsel og dermed også en vigtig forudsætning for deres læring i en tryk ramme. Alt dette skal vi støtte op om ved at inddrage børnenes perspektiv på hvad der sjov leg/aktivitet, hvilke kammerater de gerne vil lege med, og hvilke interesser det enkelte barn og børnegruppen har. Samtidig inspirerer vi også børnene gennem pædagogisk tilrettelagte aktiviteter og skabelse af spændende legemiljøer. (Se eksempler under "De seks læreplanstemaer").

Vi søger at danne børnene til selvstændige mennesker, som kan mærke egne behov, sige til og fra, men som samtidig også kan indgå i sociale fællesskaber, udvise empati, hjælpe hinanden og kan forhandle, indgå kompromisser og løse konflikter på fredelig vis. (Se mere herom under "Alsidig personlig udvikling og Social udvikling/De seks læreplanstemaer").

Som del af deres dannelse har vi fokus på børnenes selv- og medbestemmelse. Dette arbejder vi med på flere måder:

Børnene har både i vuggestue og børnehave mulighed for selv at bestemme, hvad og med hvem de vil lege med. I børnehaven har vi (før covid-19) funktionsrum: bygge-, kreativitets, dukkekrogs, bevægelses- og it-rum, som børnene kan bevæge sig imellem. For at støtte deres valg, skal rummene og deres legemuligheder være tydelige for børnene. Dette gøres gennem inspirationsbilleder på væggene, legetøj de selv kan hive frem eller se og udpege sig fra en hylde. Da rummene bruges til forskellige aktiviteter, markerer de voksne om der fx i it-rummet er stille leg med frisør eller klæd-ud-leg; afslapnings- og massagerum eller "just dance" med høj musik. I vuggestuen bliver stuerne også indrettet efter den givende børnegruppes interesse. Fx blev al børnekøkken-udstyret bragt ind på en stue, hvor mange børn var optaget af at lave mad og dække bord.

Det kan ske, at vi som voksne er for hurtige til at sige nej til en forespørgsel fra et barn og derefter ombestemmer os efter at have tænkt os om, eller fordi forholdene har ændret sig, og barnets forslag nu er muligt. Vi tydeliggør at man kan skifte mening, eller have taget fejl ved at italesætte, at man har "ombestemt sig".

I de daglige rutinesituationer skal børnene også opleve selv- og medbestemmelse. Fx ved måltiderne, når de selv øser stor/lille portion op på tallerkenen, vælger mellem forskelligt pålæg og grøntsager. Fx i garderoben, når de vælger mellem tyk trøje eller jakke.

De ældre børn får særlige privilegier såsom at lege alene i et rum uden voksenopsyn, hvor de kan øve at tage ansvar for at legen lykkes, passe på hinanden, oprydning etc, selv løse konflikter eller hente hjælp.

De store vuggestuebørn får lov til at lege i deres fællesrum eller komme på besøg i børnehaven, så overgangen dertil bliver nemmere. Førskolebørnene i børnehaven må lege alene i fællesrummet i stueetagen og må besøge naboinstitutionen Troldehøj, hvor de har mulighed for at møde børn, som de måske skal gå i SFO og skole med.

Pædagogisk læringsmiljø

"Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 22-23

Hvordan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes?

For at støtte op om barnets lyst og mod til at deltage i leg og aktiviteter, er det for os vigtigt med en **kultur i institutionen**, hvor det altid er **plads til at øve sig**, det er ok at fejle, og hvor der ikke er nogle svar, der er forkerte. Snarere skal det være morsomt at gætte, at **stille skøre spørgsmål** og give skøre svar. Det er med til at få børnene til at tænke og finde svar selv. Vi har et legende, eksperimenterende læringsmiljø, hvor vi både er nysgerrige, undersøgende og kan være seriøse og fjollede.

Der er **plads til forskellighed**, og vi differentierer den pædagogiske tilgang i forhold til barn/børnegruppe for at alle kan være inkluderet. Nogle børn er mere tilbageholdende og generte end andre og har brug for opmuntring, en hånd eller en voksen i nærheden for at deltage. Måske har de brug for at iagttage aktiviteten/legen, før de tør kaste sig ud i at deltage. Andre børn er meget fremrusende og har brug for at øve sig i også at give plads til de andre, se og lytte til dem, så de ikke bliver skubbet ud af børnefællesskabet. Alle børn har dog nogle kompetencer og interesser, og det er dem, som vi tager udgangspunkt i. Når barnet oplever succes i legen og i børnefællesskabet, kan det give mod til at kaste sig ud i nye lege/aktiviteter og indgå i nye legefællesskaber.

Der er stor forskel på hvilke og hvor mange forskellige oplevelser, børn får hjemme. Mangel på oplevelser kan nogle gange gøre det svært for børnene at byde ind med ideer til leg, de ender måske blot

med at være iagttagende eller have perifere roller i legen. Derfor er det vigtigt, at vi giver børnene mange fælles oplevelser i institutionen. Det giver det enkelte barn en udvidet sproglig og forståelsesmæssig erfaringsverden (lærer nye ord og begreber og har sanset/oplevet nyt med egen krop), og børnegruppen nye og **fælles erfaringer til leg**. Det kan både ske gennem pædagogisk tilrettelagte aktiviteter og understøttet leg.

Fx havde vi i børnehaven et eventyr-tema i børnehaven over en lang periode med Rødhætte og Guldlok. Vi arbejdede med eventyrene på mange måder: film, bøger, billeder med eventyret på væggen, bordteater, spillet teater af børn og voksne, lave ulve og bjørnemasker og bevægelseslege i Toftekærhallen. Vi afsluttede med at førskolebørnene optrådte med teaterstykkerne for vuggestuen og de yngste børnehavebørn. Efter dette tema oplevede vi nye lege-relationer mellem børn som ikke før havde leget sammen, der legede Rødhætte eller Guldlok. Flere af vores børn med sproglige vanskeligheder fik også bedre forudsætninger for at deltage i disse rollelege og derfor kastede sig ud i denne nye udfordring.

Vi ser det også, når børnene selv overtager lege, som de voksne har introduceret dem for. Fx regellege såsom Rød, gul, blå, stå eller Alle mine kyllinger kom hjem, som voksne har introduceret i Toftekærhallen eller på legepladsen. De ældre børn oplærer de yngre.

I vuggestuen ser vi børn efterfølgende leger de eventyr de har fået læst fx bukkebruse som bordteater

I Toftekær vægter vi både de pædagogisk tilrettelagte aktiviteter og den frie, understøttede leg, hvor vi følger børnenes ”spor” – dvs. deres initiativer, kompetencer og interesser.

Samarbejde med forældre om børns læring

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om børns læring.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 24-25

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring.

Det er som udgangspunkt vigtigt med en god og tryghedsskabende **modtagelse af nye familier** i institutionen, da følelsen af **tryghed** ofte smitter fra forældre til barn, og et godt samarbejde samt informationsudveksling mellem forældre og personale fremmer barnets trivsel, læring, udvikling og dannelse. I Toftekær Børnehus er familien som oftest på besøg inden opstart. De får en rundvisning og mulighed for at stille spørgsmål. Selve ”indkøringen” er af forskellig varighed, alt efter hvad barnet har behov for. Barnet er tilknyttet en primærvoksen, som har den tætte kontakt til barnet, indtil det på egen hånd er klar til at opsøge andre børn og voksne.

Alle forældre tilbydes en forældresamtale i hhv. børnenes vuggestue og børnehavetid, hvor forældre og personale udveksler informationer om barnets trivsel og udvikling – personligt, socialt, sprogligt og motorisk. Hvis barnet har nogle udfordringer samtales der om, hvordan barnet bedst kan hjælpes – både i hjemmet og i institutionen. Herudover kan forældre eller personale aftale en samtale ved behov og eventuelt

udefrakommende samarbejdspartnere inddrages såsom ergo- eller fysioterapeut eller pædagogisk vejledere.

For at forældrene kan følge med i barnets hverdag i institutionen sender vi nyhedsbreve om kommende aktiviteter (til forberedelse) og billeder med en lille fortælling om leg og aktiviteter i institutionen (efterbehandling), så børn og forældre kan samtale om barnets oplevelser. Dette for at skabe sammenhæng mellem hjem og institutionsliv, og fordi samtalen i hjemmet hjælper barnet i dets sproglige udvikling og dannelse. Ligeledes er der i det daglige "garderobesnak" med forældrene, hvor små anekdoter om deres barns leg og kammeratskaber fortælles.

Vi inddrager forældrene i vores arbejde med børnefællesskabet og børnenes personlige og sociale udvikling.

Regler for samvær og leg, selv- og medbestemmelse kan være kulturelt baseret og forskellig fra familie til familie. Derfor er det vigtigt, at vi tydeliggør, hvilke regler vi har i Toftekær med forventning om forældrenes støtte. Dog naturligvis med respekt for den enkelte families levevis og situationelle forhold. For at udvikle et godt børnefællesskab har vi blandt andet fortalt forældrene, hvor stor betydning det har, at de også hilser på de andre børn i institutionen – både for deres børn (synliggørelse og positivt samspil kan gøre barnet vellidt) og de andre børn (opmærksomhed om gruppen kan give sammenhold). Vi fortæller om spirende venskaber, så de eventuelt kan støtte op om dem gennem legeaftaler i fritiden.

Forældrene bliver inddraget i alle de udfordringer, som vi oplever, at børnene har i institutionen, så vi sammen kan finde et fælles udgangspunkt for børnenes udviklingsproces. Vi informerer om hvilke kompetencer børnene øver sig på i institutionen, så de kan arbejde med dem der hjemme. Hvis der er behov, giver vi forældrene vejledning i samspillet med deres børn og redskaber til støtte af deres barns sociale udvikling.

Børn i udsatte positioner

"Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 26

Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?

Vores indgående arbejde med **inklusion** af alle børn ud fra forskellige behov, udfordringer, interesser og nærmeste udviklingszone afspejles i vores **leg og læringsrum**.

Dette gør vi dels ved at følge børnenes interesser, støtte op om legen og venskaberne enten ved at gå foran og sætte legen i gang, gå ved siden af og støtte med rekvisitter og guidning i fx rollefordeling og regler for legen eller gå bag ved og kun gribe ind for at afværge eller løse en konflikt. Dels gør vi det også ved at vise nye muligheder gennem pædagogisk tilrettelagte aktiviteter, hvor børnene får ny viden/erfaringer, bliver introduceret for nye lege og aktiviteter, så de får øjnene op for andre legemuligheder og nye legekamrater.

Under tilrettelagte aktiviteter deler vi børnene op i mindre grupper – alt efter behov, så der er tid og voksenressourcer til at støtte op om det enkelte barns og/eller børnegruppens udvikling og læring og eventuelle særlige behov.

Alle børn har brug for at deltage i aktiviteter, som lige præcis er meningsfulde for dem. Specielt udsatte børn, som måske ikke er så synlige i børnegruppen eller som har en negativ rolle, har brug for en voksen til at se deres intentioner og initiativer og hjælper med at sætte ord på: "nej se lige den seje bil Tobias har fundet, skal vi ikke bygge en bane til den!" eller "du tog Odas skovl, fordi du også ville grave, her er en skovl til dig, så kan du også være med". De voksne sætter rammen, så børnene lærer nogle spilleregler for leg alt efter alder og udviklingsniveau og hjælper til med redskaber og legekulisser.

Når et barn har nogle udfordringer, som betyder, at det skal øve sig på noget, som er svært, handler det om at finde noget som **motiverer** dem. Det kan være et kryds på hånden som belønning, foto hjem til forældrene som bevis eller en **legende tilgang**, når man skal øve sig. Vi tager udgangspunkt i **barnets nærmeste udviklingszone** dvs. vi forlanger ikke mere, end de kan klare og opleve succes, samtidig med at de udfordres til at opøve nye kompetencer eller opnå ny viden.

Fx En pige i børnehaven skulle øve sin balance. Hun blev opfordret til at gå op og ned ad trapperne uden at holde i gelænderet. Det syntes hun ikke var sjovt, indtil vi indførte, at hun fik et kryds på hånden, hver gang hun gjorde sig umage på trappen og slap gelænderet. Det betød, at hun selv efterspurgte øvelserne og de efterfølgende krydser, så hun stolt kunne vise dem til sine kammerater og forældre. Hun indførte endda selv at få kryds på hånden i andre situationer, hvor hun skulle øve sig. Hun fik også et skattekort over en forhindringsbane på legepladsen, som hun kunne øve på. Skattekortet gav en legende tilgang til øvelserne og var med til at kammerater havde lyst til at være med.

I vuggestuen har vi arbejdet med et barn der havde nogle udfordringer ved at finde ro i samværet med de andre børn. Her lavede vi en kasse med puslespil og andre ting pigen var særligt glad for, som hun blev præsenteret for hver morgen. Tanken var at skabe en god og rolig morgen som var genkendelig for pigen. Ved at vi var meget opmærksomme på hendes signaler i forhold til de andre børn, så vi undgik at hun endte i konflikter.

Sammenhæng til børnehaveklassen

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 27

Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen? (Dette spørgsmål gælder kun dagtilbud med børn i den relevante aldersgruppe.)

Vi har særlige aktiviteter for før-skolegruppen, som skal forberede dem til sfo og skolelivet såsom:

- Cykelture, hvor de øver at cykle på række, selv låse cykel op og i, tage cykelhjem korrekt på.
- Regellege, hvor der i højere grad for de større børn er en forventning om at de kan følge legens regler, magte at tabe eller ikke at blive valgt til en bestemt rolle.
- Løse skolelignende opgaver, fx farvelægge efter numre, få en bunden opgave såsom at tegne sig selv og/eller sin familie eller tegne som afslutning på dialogisk læsning; øve at skrive og genkende sit navn.
- Øve at række hånden op, vente på tur og ikke svare for de andre
- Deltagelse på Herstedhøje "science-dag", hvor skoleklasse fra Herstedvester skole viser naturvidenskabelige forsøg, som børnehalebørnene kan deltage i.

Herudover får førskolegruppen særlige privilegier, såsom at kunne lege i et rum uden voksenopsyn og øve sig i selv at løse konflikter. Dette for at øve ansvar og lette overgangen til skolelivet.

I foråret er der flere aktiviteter, som skal give børnene et kendskab til mulige kommende klassekammerater:

- Idrætsdage sammen med de andre institutioner i området.
- Besøg i naboinstitutionen Troldehøj. To børn per institution kan i middagspausen ønske at besøge den anden institutions legeplads.
- Besøg på børnenes kommende Sfo'er og skoler, hvor de møder kommende klassekammerater.

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 29

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn?

I Toftekær bor vi ganske tæt på naturen. Vi besøger vores naturområder tit og børnene kender naturen omkring . fx går ture til åen som der kastes pinde i og den lille skov. Børn og voksne nyder at genbesøge områderne på forskellige årstider.

I vuggestuen tages ladcyklerne frem, så de kan komme længere omkring fx ned at plukke æbler.

Vi har i vuggestuen også arrangementer, hvor vi inviterer bedsteforældre til at komme og plante planter sammen med deres børnebørn i vores plantekasser.

Både vuggestue og børnehave benytter den nærliggende dyregård, hvor børnene kan komme helt tæt på dyrene eller hoppe i halm. Hvert år kører børnehaven og vuggestuen med dyregårdens hestevogn rundt i nærområdet.

Børnehaven bruger Naturvejleder til et kriblekrable forløb i skoven, hvor børnene bliver præsenteret for de dyr der lever i skoven og får viden om disse.

Den nærliggende spejdgård er under covid19 også blevet et ydet udflugtsmål, her bruger børnene bålstedet og naturlegepladsen som spejderne har lavet.

Med store børns gruppen, de kommende skolebørn , cykler vi til hovedbiblioteket, hvor børnene både kan lege, men også finde bøger til at tage med tilbage til institutionen.

Børnehaven tager med bus til ishøj teateret, hvor børnene får oplevelsen af kunst og kultur.

I efteråret afholder vi miljøuger, hvor vi går ud i nærmiljøet og samler skrald eller går på tur for at finde frugt og bær vi kan lave mad af.

Vi besøger legepladser i nærområdet og besøger materialegården.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

”Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer.

Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal indtages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 30

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

Vi arbejder kontinuerligt med at gøre vores læringsmiljø spændende og udviklende for børnene, Vi tager afsæt i børneperspektiver og det børnene er optagede af ..

Både ude og inde arbejdes der med at skabe foranderlige legezoner og læringsmiljøer.

I børnehavens uderum, på legepladsen, skabes pop-up isbutik, bager, pizzeria, restaurant og bænke indtages med duge og hjemmelavede menukort. Læringsmiljøer med afsat i børnenes interesser og som kan have mange deltagere.

Dæk og paller genbrugspladsen bruges af børnene til at bygge efter egne fantasier og understøtter deres lege. Dæk og paller bruges til at lave imaginære, bilværksteder, bygninger og forhindringsbaner..

Børn og voksne har fundet insekter på legepladsen og i den nærliggende natur og indrettet et insekthotel i den nedlagte hønsegård med halvrådne stammer, som kan vendes og de små dyr kommer til syne og kan undersøges.

Både i børnehaven og vuggestuen har plantekasser, hvor børnene kan følge planternes liv fra spire, udplantning til, at give frugter eller blomster og visne og dø.

Vuggestuebørnene får hjælp, af bedsteforældrene til plante i deres plantekasser om foråret ” på bedsteforældredag” hvert år, hvis det er muligt.

I børnehaven planter børn og voksne blomster og bærplanter i plantekasserne og de genbesøges tit og endnu mere når et barn opdager det første røde jordbær.

Indenfor er der samme fokus på, at vores læringsmiljøer skal være foranderlige/mobile og tage afsæt i det vi laver med børnene. Temaer understøttes af billeder på vægge og fotos på trappen, som børnene kan genbesøge. det de lært og leget fx eventyrbilleder hænges op, så børnene selv kan genfortælle ud fra billeder, det eventyr de har fået læst og selv har opført/ leget som teater.

Børnehavebørnene viser hinanden teater de selv har lavet og før Corona optrådte de også gerne for vuggestue børnene.

I vuggestuen læses også eventyr og ser små korte eventyr, som efterfølgende leges sammen med de voksne fx trampes der hårdt og listes hen over broen i de tre bukkebruse.

Det æstetiske børnemiljø bærer præg af det børnene er optaget af eller selv har lavet i form af egne værker, tegninger eller billeder af det børnene selv har lavet fx bygget i lego eller med magneter.

Vi bruger også billeder til inspiration til nye lege, men til at synliggøre hvor man kan lege hvilke lege fx legetemafotos med ex. mad, kager i køkkenet og riddere og prinsesser ved borgene.

Hvilket gør det lettere for nogle børn at afkode, hvad der kan leges og indgå i legen.

Ligeledes bruges billeder på vægge, gulv og stole til understøtte både den sociale og sproglige læring. fx.

fordi betydning for nogle børn, at let kunne aflæse "hvor skal jeg sidde" for kunne få ro på sig og være læringsåbne, så kistes billeder af børnene på gulv og stole eller kreeres bordkort.

I vuggestuen hænges billeder af ansigtsudtryk op på væggene, så det kan understøtte læring og kommunikation om. Følelser.

Legetøj stilles i vindues karme og ting fundet i naturen udstilles for, at gøre det interessant for børnene.

De seks læreplanstemaer

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 32

Alsidig personlig udvikling

”Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 36-37

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Alsidig personlig udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

I Børnehuset Toftekær vægter vi at støtte det enkelte barn i at udvikle en grundlæggende **livsduelighed**, herunder:

- At mærke sig selv - følelser/ønsker/behov (for også at kunne se/mærke andres følelser)
- At opbygge en egen identitet - hvem er jeg?
- At opbygge et selvværd - jeg er god som jeg er
- At opbygge selvtillid – jeg kan/tør noget
- At opbygge gå-på-mod, mestringsstrategier og modstandskraft – jeg prøver, selv om det er svært, kan håndtere nederlag/konflikter og blive glad igen
- At kunne deltage i og være en del af fællesskabet (deltagelsesstrategier) – jeg forhandler, indgår kompromis, lytter og ser de andre børn, bidrager med ideer eller deltagelse

Vi arbejder meget med børns **følelser** - og her er alle følelser vigtige. I det daglige spejler vi og anerkender børnenes følelser, og støtter dem i at udtrykke dem ved at oversætte mimik og kropssprog til det verbale sprog. Vi hjælper børnene i de svære følelser ved at blive sammen med dem, når de fx er vrede eller kede af det. Vi kan også bruge os selv som eksempel: "hvis det var mig, som ikke måtte være med, ville jeg blive meget ked af det".

De voksne indgår også i børnenes rollelege og overdriver deres mimik og kropssprog, så følelserne er lette at aflæse, samtidig med at de verbaliserer dem: fx krydse armene, trække mundvigene nedad og sige "øv, jeg kom sidst". Vi kan også vise, at man kan grine ad sig selv eller sige pyt, hvis man falder eller får gjort noget skørt. Herudover arbejder vi også mere målrettet med følelser i pædagogiske aktiviteter, fx lege spejllig, lave/aflæse hinandens ansigtsudtryk, lege sanglege om humør "du må klappe, hvis du er i godt humør".

At kunne mærke sig selv, genkende egne følelser, kende egne grænser og blive anerkendt i dem alle er grundlaget for at barnet kan opbygge en positiv egen identitet og et godt selvværd, så de kan sige til og fra.

Sammen med at øve at aflæse andres følelser og intentioner gennem ansigtsudtryk, mimik og kropssprog, støtter vi børnene i at udvise **empati og hjælpsomhed** – altså at kunne sætte sig i andres sted, trøste, hjælpe eller hente hjælp.

Det gør vi bl.a. ved at opmuntre børnene til at trøste hinanden, når en kammerat fx er uheldig og falder, eller de ved et uheld kommer til at slå hinanden i leg. Vi opmuntrer børnene til at tage hinanden i hånden og hjælpe dem hen til en voksen for at blive trøstet eller hente den voksne. Vi roser børnene for at opmuntre til gentagelse en anden gang, men også for at de kan være rollemodeller for de andre børn. Vi opfordrer også de større, kompetente børn til at hjælpe mindre børn, der er på vej. Fx i garderoben med at tage tøj af og på. Vi oplever, at de store børn bliver stolte over at kunne hjælpe (selvtillid og selvværd), og de mindre børn bliver glade for kammeraternes opmærksomhed (samhørighed og børnefællesskab).

Der er imidlertid mange børn, som har brug for at øve sig på at kunne mærke sig selv og andre, og som ofte misforstår andres signaler og intentioner og derfor havner i konflikter. Derfor arbejder vi i Toftekær meget med **konfliktløsning**.

I vuggestuen lærer børnene at bruge et **stop hånd-tegn** til at sige fra. Det kan betyde forskelligt i den enkelte situation, fx "det kan jeg ikke lide", "lad være med det", "den må du ikke tage". Senere kommer der ord på. Stoptegnet fortsætter børnene med at bruge i børnehaven. Derudover hjælper vi børnene med:

- At lytte, ikke afbryde
- Kunne sætte sig i den andens sted
- At komme med forslag/løsninger
- At kunne forhandle og gå på kompromis

- At sig kunne sige: "pyt"

De voksne observerer/støtter/guider under en konflikt. Graden af involvering afhænger af børnenes alder og udviklingstrin, fx oversætte, når børnene har svært ved/ikke kan sætte ord på selv eller give forslag til løsningsmuligheder. De voksne skal ikke definere, hvad der er sket, men tage sig tid til at lytte til børnenes respektive oplevelser af situationen. Børnene skal gerne komme ud af konflikten med en fornemmelse af succes, dvs. føle at de er blevet anerkendt i deres følelser og intentioner, og at de selv - så vidt muligt - har bidraget med en løsning. Dette er en vigtig del af børnenes **dannelse**.

Social udvikling

”Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 38-39

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Social udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

I Børnehuset Toftekær ser vi **forskellighed som en ressource**, og alle børn og voksne som vigtige bidragydere til vores sociale fællesskab.

Vi gør det spændende og interessant, at vi er forskellige, og at man kan gøre ting, leve og se ud på forskellige måder.

Fx at vi både har samme og forskellige kulturelle traditioner. Nogle holder jul, og nogle holder Eid. Vi synliggør festlighederne ved at ønske børn og forældre ”glædelig jul” eller ”Eid mubarak”. Vi samtaler med børnene om deres oplevelser for at anerkende betydningen af deres festlighed.

Fx interesserer vi os for familiernes forskellige måder at leve på. Gennem vores traditioner med sommerferiekuffert og ”få nissen med hjem”, viser børn billeder og fortæller om deres måde at holde sommerferie på eller hvad nissen har lavet med dem og familien.

Fx har vi mange snakke med børnene om at se forskellig ud – og at det er okay. Nogle har briller, andre har bøjle på tænderne. Vi klæder os og pynter os forskelligt. Vi understøtter fx børnene i at både drenge og piger kan have kjole på og have langt eller kort hår. Frem for alt, søger vi at vende ”pege fingre og grine ad” til nysgerrighed og undren: ”hvorforsådan og nej, hvor spændende”.

Vi hjælper børnene til at opleve forskellighed som en ressource, ved at italesætte hvad de er gode til, og hvad de øver sig på. Vi støtter børnene i at have **forskellige behov og grænser**, som skal **respekteres** og ses som en del af dem. Det gør vi fx ved at:

- Give plads til, at børnene kan stå og iagttage en aktivitet/leg, inden de tager mod til sig og deltager.
- Give plads til at ikke alle har lyst til at røre ved mudder, insekter, modellervoks eller dej og derfor får lov til at bruge redskaber.
- Give mulighed for at sove med kugledyne, sidde på kuglepude/med kuglevest/med dimse-ting, holde pauser med bøger/IPad mm. – for at få en god og tryk hverdag.

Vi italesætter overfor barnet og de andre børn, at "det har han/hun brug for", og/eller "han/hun øver sig".

Alle børn vil gerne **være en del af et (børne-)fællesskab**. Vores opgave er at formidle de forskellige tilgange, børn har til at skabe kontakt. Vi hjælper dem til at oversætte deres intentioner overfor de andre børn, så der er færre misforståelser, og vi guider i forhandling og konfliktløsning. Vi skærmer legene/legegrupperne, når vi ser spirende venskaber, fx ved at de kan have et område for sig selv.

Vi har et særligt øje for at hjælpe **børn med sociale udfordringer**, som har en uhensigtsmæssig kontaktform og/eller har svært ved afkode legens formelle og uformelle regler. Fx kan en voksen bede et barn, der har brug for en ny rolle (fx drille eller slå for at komme ind i en legegruppe), om at hjælpe (fx hjælpe en mulig legekammerat i garderoben). Med støtte kan barnet hjælpes til at blive set i et nyt lys og samtidig oparbejde sociale kompetencer og legefærdigheder.

I daginstitutionen er der mange **sociale kompetencer, som skal øves**, såsom: vente på tur, deles om tingene, udsætte egne behov, forhandle og indgå kompromis. De voksne guider børnene og agerer rollemodeller.

I vuggestuen arbejder de voksne med at børnene ikke føler sig glemt, mens de venter på tur: "lige nu trøster/hjælper jeg Peter, men du kan holde mig i hånden, mens du venter. Når børnene øver sig på at forhandle og indgå kompromis, kan det blandt andet ske ved at vi lover at passe på deres legetøj, hvis de til gengæld afbryder deres leg for at få skiftet ble.

I børnehaven hjælper de voksne børnene til at forhandle og indgå kompromis om roller i legen, og hvordan legen skal foregå eller om fordeling af legetøj, som flere børn har udset sig/mener at have fået først.

Kommunikation og sprog

”Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtiltagelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 40-41

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kommunikation og sprog
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Pædagogisk har vi stor opmærksomhed og gør en særlig indsats i forhold til børnenes mulighed for at udvikle deres verbale sprog og opnå mange erfaringer med at kommunikere tanker, behov og ideer.

Udgangspunktet er nærvær, øjenkontakt og fælles opmærksomhed i interaktionen med børnene. I vuggestuen foregår den begyndende udveksling ofte som blikretning, pludren og gestik, som vi voksne tolker og oversætter. Vi forsøger at italesætte verbalt, hvad vi aflæser er børnenes intenderede kommunikation ved at indleve os i børnenes forståelsesverden og interesser. Dét gør vi ved at observere, hvad barnet/børnegruppen er optaget af i aktiviteter, samtaler og leg og tager udgangspunkt i dette, samtidig med at vi bygger ovenpå som sproglige rollemodeller og inspiratorer i leg og pædagogisk tilrettelagte aktiviteter.

Vi inddrager forældrene og spørger ind til barnets interesser og oplevelser derhjemme, fx hvilke lege, spil, film, bøger, det er optaget af. Samspillet med forældrene er særlig vigtigt, hvis et barns ordforråd er meget lille, og det eventuelt også er meget tilbageholdende i leg.

Kvaliteten i samtalen har stor betydning for børnenes kommunikative og sproglige udvikling, og her er vi som pædagogisk personale vigtige rollemodeller for børnene. Både i vuggestue og børnehave tilstræber vi os at benytte følgende **sprogpædagogiske redskaber**, som tilpasses det enkelte barns eller børnegruppens behov:

- Tal i et roligt tempo og med et varmt toneleje for at indbyde til og fastholde samtalen.
- Stilladsér samtalen gennem øjenkontakt, blikretning, fælles opmærksomhed, medlevende toneleje.
- Giv barnet tid til at svare.

- Fortolk, gentag og udvid barnets kommunikation. Fx oversæt barnets mimik og kropssprog med ord; ved forkert udtale eller sætningsdannelse gentages det sagte på korrekt vis; barnets verbale udspil kan udvides med flere begreber, beskrivelser eller uddybende fortælling.
- Vær eksplicit dvs. understøt med mimik, kropssprog, tonefald og billeder eller konkrete. Kommunikation og sprog kan gøres mere abstrakt efterhånden som barnets ordforråd og -forståelse øges.
- Sæt ord på barnets og egne handlinger.
- Brug danske ord, som ligner ord, barnet kender fra sit modersmål, som udgangspunkt til at starte barnets ordforråd.
- Forsøg at opnå minimum fem turtagninger.
- Stil åbne spørgsmål, som lægger op til samtale/dialog frem for udspørgen og ja/nej-svar.
- Leg og eksperimentér med sproget fx med fjolle-rim og skøre historier.

I dagligdagen øver vi det verbale sprog i alle hverdagens situationer.

Samtaler og dialog

Den begyndende opstart til samtale og dialog foregår ved turtagninger med pludren, gestik og lyde mellem barn og voksen, hvor de på skift efterligner hinanden. Dette kan fx ske i vuggestuen, når den voksne synger en sang for barnet, mens det skiftes, mens barnet deltager med lyde. I vuggestue og børnehave hjælper vi børnene til at fortælle gennem åbne spørgsmål fx "hvad har du lavet i weekenden?", dvs. spørgsmål, som barnet ikke kan besvare med "ja/nej". Vi holder dialogen i gang ved yderligere at spørge ind til barnets oplevelser og animerer til samtale ved at fx at fortælle om egne oplevelser.

De voksnes rolle i forhold til at udvide barnets sprog.

Vi udvider barnets sprog ved at samtale om dét, de er i gang med. Fx i garderoben hvor vi voksne sørger for at bruge overbegreber såsom "fodtøj" og "overtøj" eller benævner de ord, børnene endnu ikke har lært i en sætning fx "er det svært for dig at lyne lynlåsen op fordi den er fyldt med sand". For at understøtte børnene i samtale og selvhjulpethed bruger vi piktogrammer. Fx i garderoben hænger der billeder af det overtøj, de skal have på alt efter årstiden.

Vi udvider barnets sprog ved at følge deres interesser og leg og leger med. Fx når vi beder børnene lave en omelet med aubergine og squash i stedet for bare pizza, som de kender i forvejen. Vi hjælper også med legekulisser Fx bygge sørøverskib af paller og et sørøverflag, tegne skattekort og lede efter skatten i sandkassen og snakke om at "hejse anker", have en "redningskrans" til dem, der "falder over bord" og at skatte-kisten ikke bare indeholder guld, men også "ædelstene" i form af smaragder, safirer og diamanter.

Vi arbejder med temaer for at udvide børnenes forståelsesverden og sprog. Fx i vuggestuen har man på en stue haft foto på væggen, pegebøger og legetøj med mange forskellige køretøjer og fulgte børnegruppens interesser. På den måde blev bil og lastbil udvidet med kranbil, gravko, skraldebil mm. I børnehaven er børnene hvert forår meget interesseret i de snegle, mariehøns og andre insekter der dukker frem. Vi følger børnenes nysgerrighed og hjælper med at sætte de rigtige begreber på. Fx at differentiere mellem en edderkop og et stankelben og have plakater mm som understøtter deres nysgerrighed.

Børnenes sociale sprog og adgangsbillet til børnefællesskabet og leg.

Vi øver børnene i socialt acceptabel sprogbrug i forskellige situationer. Fx i leg, at kunne spørge "må jeg være med" og slutte af ved at sige "nu har jeg ikke lyst at lege dét mere". Ligeledes øves at forhandle legens indhold og rollefordeling: "så sagde vi at jeg var mor og du var baby og nu skal jeg på arbejde". Nogle børn har svært ved at forestille sig og bruge fantasi-sprog, fx at skovlen kan være en skyder. De voksne leger med og støtter legens momentum og det enkelte barn i at være med i det omfang børnene har brug for det. Gennem legen understøtter vi børnenes verbale kommunikation.

Vi lærer børnene at kunne begå sig sprogligt i sociale sammenhænge. Fx under måltidet at bede om mæden "må jeg få mælken" i stedet for blot at sige "mælk!" eller "jeg vil ha'". Ligeledes acceptabel

omgangstone i forhold til kammeraterne, fx "jeg er sur på dig" i stedet for "du er dum" eller "jeg vil aldrig lege med dig". Vi forklarer børnene, hvordan de på en acceptabel måde kan udtrykke deres følelser.

For at støtte op om børnenes **literacy** - læse- og skrivekultur – har vi forskellige tiltag. I husets fælles alrum har vi en hinkeruder og talslange, så børnene bliver introduceret for tallenes udseende. I vuggestuen er der malet former på dørene i forskellige farver. I børnehaven er der en alfabetlange i alrummet med tilhørende billeder til hvert bogstav. Slangen bruges af børn, voksne og nogle forældre til at hoppe fra den ene ende af rummet til det andet, mens billederne studeres, benævnes og forhold mellem bogstav og billede fx "a for abe, b for bus" benævnes af de voksne. Vi opmuntrer børnene til begyndende skriftsprog ved at lege-skrive og ved at hjælpe dem til at skrive deres navn fx på deres tegninger. Børnene læser bøger - alene eller med en voksen.

Vi er særligt opmærksomme på **de børn, som har en mangelfuld sprogforståelse og et mangelfuldt ordforråd** i forhold til deres alder. Her forsøger vi i højere grad at indgå i en-til-en samtaler i rutinesituation, indgå i deres lege som sproglig rollemodel og støtte dem i at være i små legegrupper, så de har tid og plads til at udvikle deres kommunikative og sproglige evner.

Vi **vejleder forældrene** til også at skabe et godt sprogmiljø derhjemme ved at sam-tale med børnene så meget som muligt og inddrage dem i nogle af hverdagens rutiner såsom indkøb, borddækning og madlavning. Vi opfordrer også til at bruge nogle af de førnævnte sprogpædagogiske redskaber. Vi vejleder ud fra kendskab til familien sprogmiljø: har barnet lært et eller to sprog samtidig eller deres modersmål først, og hvilke/hvor mange sprog tales i hjemmet/af forældrene. Hvis forældrene har et mangelfuldt dansk, opfordrer vi dem til at tale med deres barn på deres modersmål, så barnets sproglige evner på deres modersmål bliver så godt som muligt. Vi opfordrer dem til at give deres børn mulighed for at se dansk børnefnernsyn såsom Ramasjang og eventuelt lege med kammerater med et godt dansk sprog i fritiden/ferien.

Krop, sanser og bevægelse

”Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen”.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 42-43

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Krop, sanser og bevægelse
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

I Børnehuset Toftekær tager vi udgangspunkt i at børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – så lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel. Gennem indretning, pædagogisk tilrettelagte aktiviteter og rutinesituationer giver vi mulighed for mange forskellige former for fysisk udfoldelse, hvor børnene kan få udviklet deres motorik og kropsbevidsthed og få stimuleret alle sanser.

Indretning

Vores børnehave og vuggestue er indendørs og udendørs indrettet, så der er mulighed for både stille og mere fysisk aktiv leg. Fx er alrummet i vuggestuen indrettet med madrasser på gulvet, så børnene kan tumle, gynte, rutsje mv., og børnehaven har et bevægelsesrum med modulpuder mm, hvor børnene kan være fysisk aktive. På stuerne er der legetøj til stille og aktiv leg, som børnene selv eller de voksne kan lægge op til.

Pædagogisk tilrettelagte aktiviteter

I **vuggestuen** bruger vi meget musik sammen med bevægelse, da det også er et vigtigt pædagogisk redskab i forhold til sprogudvikling. Til formiddagssamling på stuerne synger vi sange, som børnene vælger, og bruger fagter til at illustrere sangen. Vi bruger også projektor til at vise video med sange til, så børnene får billeder på børnesangene, mens de kan stå og danse/hoppe/dreje rundt eller lave fagter til.

I vintersæsonen får vi én gang om ugen besøg fra musikskolen, hvor børnene i små grupper kan fordybe sig i musik og bevægelse. Vi leger, mens vi synger, og der kommer dermed bevægelse af kroppen og

snak/sang om kroppen med. Fx spiller vi med rasle-æg og gemmer dem forskellige steder på kroppen efter børnenes valg. En anden måde at opnå kropsbevidsthed på og udvide ordforråd.

Vi tager på gåture i nærområdet og benytter vores ladcykler for at komme lidt længere omkring. Fx til Dyregården for at opleve bondegårdsdyrene.

I **børnehaven** har vi krop og bevægelse som tema i aldersopdelte grupper.

Førskolebørnene forberedes til deres overgang til skolelivet fx idrætsdag fælles med andre institutioner, så man lærer eventuelt kommende klassekammerater at kende; cykelture, så der øves at cykle i en gruppe, som forberedelse til cykelture i 0. klasse og regellege, så de personlige og sociale kompetencer udfordres og øves. Herudover er der også fokus på finmotorik, når der er større forventninger til at børnene kan farvelægge tegninger inden for stregerne og udføre førskole opgaver, hvor de også øver at skrive deres eget navn.

Mellemgruppen har i en periode én dag om ugen Krop og Bevægelse som pædagogisk aktivitet. I opvarmningen har vi fokus på motoriske øvelser med løb, hinke, gå på tæer, gå baglæns, dreje om sig selv, hoppe, kravle etc., og børnene er med til at bestemme efter at have fået præsenteret forskellige mulige bevægelser. Vi leger sanglege som omhandler kroppen, boldspil for at øve hånd-øje koordination og leger regellege såsom "Alle mine kyllinger kom hjem". Her får børnene både udfordret deres motorik i løb, hop, hinke etc.; får øvet forståelse af regler for legen og øve personlige kompetencer, når man skal acceptere ikke at blive valgt til en særlig rolle i legen eller acceptere at være blevet fanget. Vi slutter af med massage på ryggen, som afslapning. Børnene får ro på kroppen, mens de øver personlige og sociale kompetencer såsom at kende egne grænser, sige til og fra og lytte til hinandens anvisninger.

For den yngste børnegruppe har vi valgt ikke at have særligt pædagogisk tiltag, men vægter at give dem tid og plads på legepladsen, når de to andre børnegrupper er væk til at kunne lære hinanden og personalet bedre at kende. Legepladsen giver rig mulighed for kropslig og sanselig udfoldelse, hvor børnene kan tumle og prøve egne grænser.

Ligesom vuggestuen tager vi på ture i nærområdet for at opleve anden flora og fauna og besøge andre legepladser med legeredskaber, som ikke findes på vores legeplads.

Herudover har vi i Toftekær også bevægelseslege, som er kulturelt betonet fx æggeløb til Påske og dans rundt om juletræet samt klippe julepynt til Jul.

Rutinesituationer og selvhjulpenhed

Vi øver grov og finmotorik i rutinesituationer, så børnene i stigende grad kan være selvhjulpen og får en veludviklet motorik til leg og anden deltagelse i børnefællesskabet. Vi ser således en god motorik og kropskontrol som forudsætning for både fysisk og psykisk velvære.

I garderoben, på badeværelset og når de skal sove til middag er der stor fokus på at hjælpe børnene til selv at kunne tage tøj af og på, gå på toilettet, vaske hænder, selv hente ble i skuffen, selv kravle op på og ned fra puslebordet og i krybben. De voksne støtter og opmuntrer.

Til spisning sidder vi i små grupper, så der er tid til at øve finmotorik, når børnene selv øser op og øver at skære eller smøre deres mad (når muligt) og spise med kniv og gaffel. Vi opfordrer til at smage på ny mad og få nye sanseoplevelser: surt, salt, sødt, blødt og hårdt mv. Vi afvejer at lære bordmanerer (æstetik), spise med kniv og gaffel (kulturel bestemte redskaber) og den sanselige oplevelse af maden ud fra det individuelle barns nærmeste udviklingszone.

Fx i vuggestuen under måltidet, når børnene tager maden ud af munden for at knytte smagssansen med synssansen; eller arbejder med taktilsansen i munden og derfor tygger lidt hårde frugter og grøntsager til

bitte små stykker og så spytter dem ud igen – ikke fordi de ikke kan lide maden men ud fra en sanselig oplevelse.

Pædagogisk grundlag og forældresamarbejde.

Vi ser os selv som børnenes advokater til deres eksperimenter overfor forældre, som ikke synes, de skal blive beskidte (fra spisning, mudderleg mm) eller lege for vildt. Vi forklarer de pædagogiske overvejelser for vores valg, og de fordele for børnenes udvikling og læring, som børnene får ved selv at undersøge og eksperimentere og få tid til at øve sig for at kunne mestre forskellige former for fin- og grovmotorik og få brugt alle sanser. Vi opfordrer til, at børnene også øver sig derhjemme fx med at spise selv, selv tage tøj på mm. Vi guider i forhold til tøj, som er nemt at tage af og på (fx elastik i bukserne, når man lige har lært at gå på toilettet), og som passer til årstiden, så lysten til aktiv leg ikke bliver hæmmet af kulde eller varme.

Vi er særligt opmærksomme på de **børn, som er udfordret** på deres sanser eller motorik fx falder meget, løber ind i andre/ting, har svært ved at balancere, mangler styrke i arme eller ben, har uro i kroppen, er særligt taktile mm. I samarbejde med forældrene og eventuelt andre fagpersoner såsom fysioterapeut eller ergoterapeut udarbejder vi en handlingsplan for barnet og aftaler hvilke tiltag, der skal ske hjemme og i institutionen.

Natur, udeliv og science

”Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 44-45

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Howdan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med natur, udeliv og science?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Natur, udeliv og science
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Vi **præsenterer børnene for et bredt udsnit af naturen** gennem oplevelser på legepladsen og i vores nærområde, hvor vi oplever skov, eng, mark, sø, å og ”bondegård” (Dyregården). Vi studerer planter og dyreliv og oplever forandringerne i forhold til årstidernes skiften.

Gåturene i nærområdet giver rig mulighed for at udfordre kroppens motorik, når man går på ujævnt underlag og skal forcere nedfaldne træstammer og mudderglatte stier. Sanserne bliver brugt, når vi dufter til blomster, smager på bær og hører bladenes raslen, når vi hopper i nedfaldne bladbunker. Børnene får lov til at prøve kræfter, når de bærer tunge grene hjem til institutionen og deres fantasi, når de fx bruger pinde som trommestikker på nedfaldne træstammer.

Vi giver os **tid til at nærstudere, undersøge og søge viden**. Fx bliver insekter og smådyr gravet frem i skovbund og under nedfaldne træstammer, vi søger information med vores lpads på Naturbasen og tager smådyrene med hjem til små ”terrariumer”/plastikbakker, således at alle børn får mulighed for at nærstudere dem – også de børn, som har brug for at tage tilløb og få lidt voksenopmuntring til at kigge med. Fx kaster vi sten og grene i åen (eller i en balje på legepladsen) og undrer os sammen med børnene over at noget flyder og noget synker – hvorfor mon?

Vi **forbereder og efterbearbejder** gennem foto eller video, som vi ser på storskærm til samling og gennem billeder på væggen, som vi samtaler om. Vi synger og bruger rim og remser om vores oplevelser i naturen fx ”uh hvor det blæser” og ”jeg fik en kastanje i hovedet”. Vi bruger indsamlede naturmaterialer til kreative

udfoldelser fx male kviste og kogler og hænge dem op i større grene som farverige uroer eller bruge sten og kogler til x-og-o-spil.

På legepladsen har vi mange slags **frugttræer samt plantekasser** til grøntsager, blomster og bær, som børnene er med til at så/plante (begyndelsen), vande (holde i live), dufte og smage på (få glæde af). Vi øver at kunne vente med at plukke indtil bær, frugt og grønt er modent; at kunne spise et æble, selv om der er pletter på; og hjælpes ad med at plukke en stor skål frugt, så alle får mulighed for at smage (personlige og sociale kompetencer). Under måltiderne snakker vi om, hvor maden kommer fra (mælk fra koen, æbler fra træer, rødbeder gror i jorden etc.); og når vi kan, sætter vi det sammen med oplevelser på Dyregården ("kan I huske den lille kalv, som drak af koens yver?") eller med indsamling af frugt og grønt på legepladsen.

Børnene har rig mulighed for at **eksperimentere** med forskellige **naturmaterialer** på legepladsen. De voksne støtter med rekvisitter og fælles nysgerrighed og undren. Jord og vand blandes til mudder; vandpytter kan man hoppe i og vandet indsamles til "madlavning" i legehuset eller til at hælde på rutsjebanen, så man kan rutsje hurtigere. I sandkassen graves vandkanaler med render ned til asfaltbunden, hvor vandet skal løbe og sandforhøjninger, for at holde det på plads. Om sommeren er der vandleg med baljer, vandmøller, beholdere i forskellige størrelser, så børnene har rig mulighed for at gøre sig erfaringer med hvad kan flyde, hvordan fylder jeg nemmest min spand med vand, hvor meget kan der være i uden at det skvulper ud, når jeg går etc. Vi undrer os om årsag-virkning, fx når store isblokke smelter, når børnenes vandtegninger på væg og tavler forsvinder i solen, eller når sandkagerne af det fugtige sand holder formen, mens det tørre sand løber ud.

I forhold til **miljø og bæredygtighed** gør vi en dyd ud af at benytte genbrugsmaterialer på legepladsen. Dæk, paller og planker bruges af børnene til byggematerialer. Ligeledes genbruger vi egne materialer, når vi kan, fx bruges børnenes udsmidte tegninger til at lave papir-flyvere af. Vi samler og sorterer vores affald.

I vores **science-tilgang** søger vi at tage udgangspunkt i børnenes egen viden, erfaringer, undren og spørgsmål, samtidig med at vi udfordrer deres forståelse. Vi giver børnene mulighed for at eksperimentere med forhåndenværende materialer. I vuggestuen leger børnene fx med små skateboards eller tumlingen, som de drejer hinanden rundt på/i, hvorved der eksperimenteres med centrifugalkraften og egne kræfter. De voksne skaber rammerne for eksperimenterne ved at skabe plads og sætte regler for udførslen: "I må kaste med ærteposerne, men ikke de hårde klodser". I børnehaven har børnene fx fundet ud af, at få vand ud af regnvandstøndens hul ved at stikke skaftet af en plastiskskovl ind og vippe det ned og op – her kopierer de mindre børn de større børn. Vi voksne vækker børnene nysgerrighed fx ved at lægge små og store isterninger ud på legepladsen om sommeren og undres sammen med børnene: "hvor blev de af".

I dagligdagen snakker vi om former og farver, når vi fx tegner, bygger med Lego eller magneter. Vi sammenligner og taler størrelsesforhold – stor-lille, høj-lav, tyk-tynd, let-tung og tæller antal eller som optakt til at begynde at synge en sang eller en gemme-/fange-leg. Tal, bogstaver, former, og farver er afbildet forskellige steder i institutionen fx i hinkerude i alrummet, bogstavsslange med billeder i børnehavens alrum og former i forskellige farver på vuggestuens stuedøre.

Kultur, æstetik og fællesskab

”Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 46-47

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kultur, æstetik og fællesskab
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Vi søger at skabe et pædagogisk læringsmiljø, hvor børnene får mange kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, hvor de får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier og får stimuleret deres engagement, fantasi og kreativitet.

Indendørs på stuerne er der mange materialer eller legetøj tilgængelig såsom klodser, Lego, små magneter, Brio togsinker, plus plusser, mm., som børnene kan bygge og skabe fantasifulde kreationer med – både som et produkt i sig selv og som udgangspunkt for leg fx snurretoppe laves af plus plusser. Papir og farveblyanter er altid tilgængelige, så børnene kan tegne ud fra fri fantasi eller med inspiration fra andre børn/voksne og brugt tegnepapir bliver lavet om til flip flapper eller papirfly. Andre materialer er tilgængelig ved voksenhjælp, såsom maling, modellervoks, melklister og perler og tages frem på børnenes opfordring eller voksnes initiativ. Her er vi opmærksomme på, at vi gennem pædagogisk tilrettelagte aktiviteter introducerer nye materialer for børnene, så de kender til forskellige muligheder for kreativ udfoldelse, som de senere kan ønske at gentage.

Pædagogisk vægter vi at følge børnenes interesser og initiativer, støtte op om den med materialer, rekvisitter og udførsel, støtter op om legen, så mange børn kan inkluderes i legen og udbygger legen sprogligt gennem egen deltagelse. Fx med snak om hvilke ingredienser, der bruges til pizzaen – når de tegnes på paptallerkener eller de skabes af sand i sandkassen og græs, kløver og urter som ”dej, ost, peperoni og spinat”. Vi søger at skabe legekulisser fx med dug på bordet, cirkler på reolen til kogeplader eller sætte et sørøverflag på sørøverskibet, som inspiration til børnenes leg. Samtidig opmuntrer vi til at bruge fantasien, når vi leger med på at en plastik skovl er en skyder eller er indforstået med at børnene

eksperimenterer med at sand eller jord er ansigtsmaling eller maling på legehuset. Vi er opmærksomme på, om nogle børn har brug for opmuntring eller en hånd til at turde involvere sig i at udtrykke sig kreativt med materialer og i leg.

Musik er en vigtig del i vores kunstneriske udfoldelse. Vi synger, siger rim og remser, leger sanglege og danser. Vi bruger vores storskærme/projektorer til at understøtte den musiske udfoldelse; fx illustrerede børnesange til vuggestuebørnene og Just dance inspiration til børnehavebørnene. Med store højtalere kan vi nu også flytte musikken ud på legepladsen. Vuggestuen får én gang om ugen i vintermånederne besøg fra musikskolen, hvor børnene også oplever tværfløjte og harmonika blive spillet live.

Teater spilles både af børn og voksne – både som bordteater og teater med udklædning og rekvisitter. I vuggestuen er børnene fx glade for Bukke Bruse, som spilles som bordteater, men som også refereres til af børn og voksne, når en bro passerer på en gåtur i nærområdet med højlydt ”tramp, tramp – hvem er det der tramper på min bro!”. I 2019 har vi haft eventyr som tema i børnehaven, hvor først de voksne og derefter børnene spillede eventyret som teater – både i små og store grupper. Vi læste eventyrene højt og fandt bøger med forskellige udbyggede versioner for at introducere børnene for forskellige former for historiefortælling. Temaet var en succes, idet alle børn – uanset alder og sproglig formåen – var dybt engagerede og deltog aktivt som tilskuere og deltager; og efterfølgende blev eventyrene leget på forskellig vis fx som rollespil og som rødhætte-ulven fangeleg.

Vi vægter, at børnene oplever ”rigtig teater”, som alternativ til den megen skærmtid (TV og Ipad), som mange børn har i deres dagligdag. Teater kræver en anden form for ro og fordybelse, og børnene lærer at være en anden form for tilskuere, som sidder stille i længere tid, ikke snakker, men lytter og kun interagerer, når de opfordres af skuespillerne. Derfor har vi som tradition 1 (vuggestue) til 2 (børnehave) faste teateroplevelser:

Hvert år i december, sidder vuggestue og børnehave sammen i alrummet og ser nisseteater. Det giver en samhørighed at opleve noget sammen, og de ældre børn oplever gensynets og forventningens glæde, når nissemor og Cornelia igen kommer på besøg. I foråret besøger børnehavebørnene Ishøj teater, hvor vi ser en forestilling og efterfølgende mødes med skuespillerne, når vi spiser frokost. For mange børn er det første gang, de oplever at sidde i en teatersal, og for nogle kan det være en skræmmende oplevelse, for andre kan det være en udfordring at sidde stille så længe. Vi forbereder børnene, så godt vi kan med foto og fortælling om tidligere teateroplevelser. Vi bearbejder oplevelsen bagefter til samling, hvor børnene kan fortælle om deres indtryk, og vi genoplever teaterturen med foto på storskærmen og oplæsning fra bøgerne, vi har fået med teaterstykket.

Vi har **bøger** tilgængelig på stuerne, som børnene på eget initiativ kan læse i eller få læst højt fra. I vuggestuen er der både pegebøger og enkle historiebøger såsom Totte/Lotte-bøger med enkle historier, som børnene kan relatere til. I børnehaven er repertoire udvidet med historiebøger med mere tekst og færre billeder, findebøger såsom ”Find Holger” og opslagsbøger/børneleksika om kroppen/dinosaur/vejr/fænomener mm.

Bøgerne bruges fokuseret i pædagogisk tilrettelagte aktiviteter til at understøtte et tema. Fx har vi i børnehaven brugt bøger til oplæsning i samlings til eventyr-temaet og mange opslagsbøger om insekter og smådyr til krible-krable-temaet. Vuggestuen har på samme vis læsning af bøger med bondegårdsdyr, som kan forberede eller viderebearbejde et besøg på Dyregården. Til førskolebørnene har vi dialogisk læsning, hvor de er med til at genfortælle historien og lege eller tegne dele af historien.

Bøgerne og historiefortællingen er afstemt i forhold til børnenes sproglige udvikling. Formålet, med fortællinger og højt læsning er, at børnene får udviklet deres **narrative kompetence** – dvs. forståelse for at historier har en start, midte og slutning og de får et indblik i danske klassikere. Tilgangen til bøger skal både udvikle børnenes **literacy**/læse- og skrivekultur (gør opmærksom på det skrevne ord) og litterære kompetence (indblik i den omfangsrige litteratur, bekendtskab med bogen som fysisk objekt og kulturelt udtryk).

Vi har flere **traditioner** i Toftekær Børnehus og Albertslund kommune med tilbagevendende aktiviteter, som er med til at skabe samhørighed og fællesskab blandt børn og voksne, fx:

- Sommerfest, hvor personale, forældre og børn spiser sammen af familiernes medbragte mad, vi har fælles sanglege og aktiviteter for børnene og børnene synger Toftekærsangen for forældrene.
- Børnefestuge, hvor kreativ leg og møde mellem sfo, klub og daginstitutioner er udgangspunktet. Børnene lærer at synge BFU-sangen og Albertslundsangen.
- Idrætsdage for førskolebørnene i foråret, hvor de får mulighed for at mødes med børn fra andre institutioner i området, som de kommer til at gå i klasse med.
- Hemmelig tur for førskolebørnene og en afslutningsfest inden de starter på SFO for at markere afslutning på børnehavetiden og overgangen til skolelivet.
- Bedsteforældredag i vuggestuen, hvor højbedene beplantes.

Herudover har vi **kulturelt baserede traditioner**, hvor børnene er kreative med papirklip, sanglege mm:

Jul: førskolebørnene går Lucia, vi spiser julefrokost, vi klippe-klistrer julepynt til juletræet, synger julesange og går om juletræet.

Påske: vi klipper gækkebrev, sår karse, løber æggeløb og spiser påskefrokost med stort tag-selv-bord og pyntede fælles-borde.

Fastelavn: klippe pynt, masker til fastelavnsris, være udklædt og slå katten af tønden.

Evalueringskultur

”Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.

Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Evalueringen skal offentliggøres.

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 50-51

Det er ikke et lovkrav at beskrive dagtilbuddets dokumentations- og evalueringspraksis i den pædagogiske læreplan, men det kan være en fordel i udarbejdelsen af læreplanen at forholde sig til den løbende opfølgning og evaluering af indholdet i læreplanen.

Hvordan skaber vi en evalueringskultur, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø?

Det vil sige, hvordan dokumenterer og evaluerer vi løbende vores pædagogiske arbejde, herunder sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og de tolv pædagogiske mål?

Her kan I kort beskrive jeres arbejde med at etablere en evalueringskultur som en del af det daglige pædagogiske arbejde. I kan fx beskrive, hvordan I arbejder systematisk med evaluering, om I arbejder med særlige metoder, om I arbejder eksperimenterende eller undersøgende med et særligt fokus, samt hvordan, hvor ofte og i hvilke fora I drøfter og reflekterer over jeres pædagogiske praksis mv.

I Børnehuset Toftekær vil vi arbejde på , at skabe en evalueringskultur med afsæt i 6 faste spørgsmål, som er besluttet i dagtilbud Albertslund. Vi vil evaluere vores praksis på vores personale- og teammøder og ligge vores evalueringer ind i fast struktur ca. hver anden måned.

I børnehuset Toftekær arbejder med fokus både med lineær planlægning af pædagogiske aktiviteter med fast formål og mål samt med ikke lineær planlægning af aktivitet med afsæt i det spontane opståede og børnenes spor.

Det gør at vi vores arbejde at skabe evalueringskultur også vil have fokus måder indsamle data og at vores evaluering kan rumme de forskellige måder at arbejde med og planlægge de pædagogiske aktiviteter vi har i BHU Toftekær.

Vi vil derfor også internt i huset evaluere vores metoder til indsamling af data og deres egnethed i forhold til de valgte aktiviteter.

Hvordan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan, som skal foretages mindst hvert andet år?

Her kan I fx kort beskrive, hvordan evaluering af læreplanen kan ses i forhold til jeres evalueringskultur i hverdagen.

Vi vil i samarbejde med de pædagogiske konsulenter arbejde med de besluttede metoder til evaluering og vi vil tage afsæt i de løbende evalueringer som vi har foretaget. Dermed blive klogere om vi lever op de målene i den styrkede læreplan.

Her kan I finde yderligere inspiration til arbejdet med den pædagogiske læreplan

Til at understøtte og inspirere jeres videre arbejde med den styrkede pædagogiske læreplan er der udviklet en række øvrige materialer. Alle inspirationsmaterialer – nuværende og kommende – kan findes på www.emu.dk/omraade/dagtilbud

Redskab til selvevaluering er en ramme til systematisk at analysere jeres praksis inden for centrale områder i den styrkede pædagogiske læreplan.

Redskab til forankringsproces indeholder fem tilgange til, hvordan I kan arbejde med forandring og forankring af et stærkt pædagogisk læringsmiljø.

Film introducerer indholdet i og illustrerer hovedpointer fra publikationen *Den styrkede pædagogiske læreplan*.

Forskellige tematiske materialer dykker ned i viden om et tema og giver inspiration til dialog og handling. Her er bl.a. materialer om evaluering af pædagogisk praksis, som understøtter en systematisk tilgang til det at evaluere.

Der offentliggøres løbende nye temaer.

Alle materialer kan findes på www.emu.dk/omraade/dagtilbud

Pædagogisk læreplan

© 2019
Danmarks Evalueringsinstitut og
Børne- og Socialministeriet

Citat med kildeangivelse er tilladt

Design: BGRAPHIC